FARA ARMÂNEASCĂ

GRIGORE PIHU

- CRUCIATUL MARTIR -

Dumitru BACU

Venea dintr'o familie de fârşeroţi, parte dintr'una din cele mai dârze fălcări aromâne din Sud-Estul Albaniei, apărătoare a tradiţiei neîngrădită şi nealterată de nici o împrejurare şi a onoarei nepătate de nici un fel de compromis sau slăbiciune omenească.

Fălcarea lui nu avea blazon nobilar dar putea înscrie pe flamura ei fără modestie deviza: **"Liberă ca vulturul crestelor".**

Strămoşii lui veneau de departe, de foarte departe. Erau cunoscuţi încă din cea mai veche antichitate. Dăduseră deja de furcă lui Filip al Macedoniei şi fiului lui, Alexandru, atunci când mândria macedonenilor a vrut să înfrângă cerbicia rudelor lor vecine, Ilirii. În expansiunea lui spre Apus, Filip s'a ciocnit cu triburile Dasaretilor. Capitala acestora, cunoscută de Greci sub numele de Pelion, a opus o rezistenţă încrâncenată, ajutată şi de tribul Talantilor. A fost necesară toată ingeniozitatea celui care mai târziu va deveni strategul prin excelenţă, Alexandru, ca să se ajungă la capitularea asediaţilor (335 a.H.). Victorie însă de scurtă durată pentrucă a fost obligat să părăsească peste noapte regiunea în urma revoltei Thebei. Pelion a mai fost prezentă în istorie şi pe vremea Romanilor când la 200 sub Filip al V-lea Consulul Sulpicius, devastând regiunea, a intrat în burg unde a lăsat o garnizoană. (Livius, 31,4). Ba şi încă mai târziu burgul va fi menţionat în sec II al erei creştine de Quadratus, unul din apologişti.

Pelion nu este altul decât satul fârşerotesc Pleasa, unul din cele câteva care împreună cu Sipsca constituiau centura în jurul metropolei Moscopole, regiunea cea mai aromânească din Vestul Balcanilor. (Burgul Pliassa este citat de istoricul Arianu în Anavasis 1,5. : *Aceste importante detalii ne permit să regăsim Pelion în burgul Pliassa, situat pe Devol sau Eordeus, la vărsarea în Orestiada, la Nord de un munte numit Pebelas".* Citatul este extras din monografia "MOSHOPOLIS" pag.46/47 de mitropolitul de Xante Martinianou, el însuşi la origine aromân din această regiune, publicată de Societatea de Studii macedonene din Salonic, 1957.) -Tradus din l. greacă-.

În această regiune, latinizată încă înainte de începutul erei creştine, elementul latin a perdurat de-a lungul secolelor şi a răzbit prin toate încercările istoriei păstrându-şi identitatea nealterată, libertatea şi onoarea neîntinată.

Dar au venit vremuri încă şi mai grele. Sălbăticia arnăuţilor şi gelozia lui Ali Paşa Tepeleni a distrus metropola şi a pustiit întreaga regiune, obligând pe o bună parte din locuitori să la drumul pribegiei şi să se răspândească în toate colţurile Europei. Dela Constantinopol la Viena, până la Petrograd!

Ciobanii satelor au continuat totuşi să rămână locului pe mai departe şi s'au adaptat vremurilor cu aceeaşi dârzenie cu care au continuat să-şi apere identitatea, libertatea şi onoarea.

Apoi a venit Războiul Balcanic şi pentru ei dramatica pace dela Bucureşti. Cei care, de-a lungul secolelor, sub lunga dominaţie otomană, nu au cunoscut orizont interzis, s'au trezit peste noapte îngrădiţi asemenea turmelor, în ţarcurile noilor hotare născute din destrămarea Imperiului Otoman şi apariţia aşaziselor state naţionale. Ce a urmat din partea *"fraţilor creştini"* a fost simplu şi în acelaşi timp tragic: de acum dilema era: ori destrămarea şi dispariţia în masa dominantă, străină de firea şi structura lor sufletească, ori căutarea unor noi orizonturi, mai îngăduitoare, mai senine, unde să-şi poată găsi liniştea şi construi un alt viitor. Şi unde erau să plece? Dincolo de Dunăre, la acei Valahi pe care i-au considerat instinctiv ca fraţii lor dintotdeauna, deşi i-au descoperit poate cam târziu.

Printre aceşti deşţăraţi a fost şi tânărul Grigore Pihu.

Prin felul în care a trecut prin viaţă, Grigore Pihu întruchipează probabil la modul cel mai sugestiv cruciatul modern. În el s'au îmbinat toate virtuţile strămoşeşti. Toate valorile cavalerului medieval - plecat în apărarea Sfântului Mormânt şi a virtuţilor creştine - se îmbinau îi el armonios cu neţărmurita credinţă în Hristos, a călugărului pelerin.

Se născuse în anul 1903 în satul Şipsca, din Sudul Albaniei, nu departe de Pleasa şi de renumita Moscopole, pe atunci încă sub stăpânirea Poartei.

Terminând şcoala primară română din sat (închisă de *"fraţii"* albanezi după 1916), a plecat să-şi continue studiile, la Şcoala Comercială din Salonic, centru de întâlnire al tuturor elevilor aromâni din Balcani.

Era în anul 1920, după sfârtecarea definitivă a Macedoniei. Aici s'a reînnodat firul tradiţiei de luptă începută cu jumătate de secol înainte la liceul român din Bitolia, de acum interzis de Sârbi, *"aliaţii noştri fireşti"*. Din acest grup de elevi vor face parte Sterie Ciumetti, Constantin Papanace, Ionel Nacu, Iancu Caranica, Sterie Ficăta şi încă mulţi alţii.

În 1925, după terminarea Şcolii Comerciale, Grigore Pihu pleacă la Bucureşti, unde se va întâlni cu ceilalţi prieteni care îl precedaseră sau soseau rând pe rând pentru acelaşi scop: continuarea studiilor şi a luptei pentru apărarea fraţilor de acum răspândiţi în patru state ostile. Spre mirarea lor, vor întâlni o ostilitate asemănătoare cu cea lăsată acasă şi în Cadrilater, când se vor interesa mai îndeaproape de destinul coloniştilor abia împământeniţi. Iridenta bulgară, socotelile electorale, interesele meschine ale acaparatorilor de pământuri ale statului, agenţii administrativi corupţi într'un hal nemaiîntâlnit de ei, şi-au dat parcă mâna să le îngreuneze cât mai mult soarta şi aşa destul de vitregă. Era dela sine înţeles că o asemenea situaţie urma să ducă la o confruntare periculoasă. Criza a izbucnit în 1930 cu ocazia abrogării dreptului statului la *"treimea din pământuri"* în favoarea Bulgarilor. Situaţia devenea destul de gravă pentrucă punea sub semn de întrebare nu numai procesul de colonizare (care va înceta de altfel destul de repede) ci însăşi existenţa gospodăriilor coloniştilor la care trudeau deja de cinci ani. Proiectul fusese depus de un deputat oarecare numit Anghelescu, după unii Angheloff şi adoptat pe furiş, într'o şedinţă de noapte a Adunării Naţionale.

Un student, Gh. Beza, revoltat de atâta nedreptate, se hotărăşte să-l pedepsească pe Anghelescu şi trage asupra lui câteva focuri de revolver rănindu-l. Colegii lui studenţi se solidarizează cu el şi lansează un manifest violent, care are drept urmare arestarea lor. În sala de atropometrie a poliţiei întâlnesc un necunoscut arestat şi el pentru aceeaşi cauză şi căruia i se luau amprentele. Necunoscutul se solidarizează şi el cu gestul lui Beza, fără să cunoască prea multe amănunte. Pentru el era un caz de onoare. Era un bărbat tânăr, înalt şi frumos ca un Arhanghel şi calm. Liniştea care-l stăpânea i-a cuprins şi pe ei. Seara, în duba care-i ducea spre închisoarea Văcăreşti l-au cunoscut. Era Corneliu Zelea Codreanu, viitorul lor *"Capidan"*. Destinele lor s'au întâlnit şi s'au împletit imediat într'un mănunchi de strânsă şi adâncă prietenie. De atunci nimic şi nimeni nu a mai putut să-i despartă. Ba da, cineva a reuşit, dar acel cineva era Ea, moartea... care îi va îmbrăţişa pe rând, începând cu cel mai credincios, Sterie Ciumetti, urmat de cel mai de frunte Căpitanul şi apoi...

Căpitanul a fost repartizat în celula 13, împreună cu Grigore Pihu. Zile întregi, cât au stat la Văcăreşti, cei doi şi-au povestit durerile, visele, şi-au împletit speranţele spre un viitor m ai blând şi mai darnic pentru întregul neam românesc bântuit de atâtea furtuni. Pe zi ce trecea sub influenţa lui Corneliu Codreanu, Pihu se schimba, devenea altul. Firea întunecată, privirea mereu dârză, încruntată, viaţă zbuciumată a unui luptător care nu întrevedea decât o slabă speranţă de izbândă, începuse să se lumineze. Privirea se însenina iar pe buzele lui care până atunci erau parcă otrăvite, începuse să înflorească un zâmbet timid, primii ghiocei ai unei primăveri care se anunţa însorită. Se anunţa numai, pentrucă destinul le rezerva tuturor altă soartă.

"Viaţa zbuciumată, energia risipită în încordările de fiecare zi îl consumau, şubrezindu-i sănătatea". Grigore Pihu era bolnav, suferea de rinichi şi ulcer duodenal. Firea lui tumultuoasă, imposibilitatea de a se astâmpăra, de a sta fie şi puţină vreme liniştit, activitatea intensă dela care nu înţelegea să se abţină, i-au slăbit şi mai mult rezistenţa fizică. Suferea îngrozitor. Nu se simţea bine dacât alături de Căpitan. În vara anului 1936 a reuşit să se odihnească câteva zile alături de el în tabăra dela Carmen Sylva. Trupul firav avea nevoie de odihnă; nu putea însă pune frână sufletului lui învolburat. S'a aruncat fără să precupeţească nici timp şi nici sănătate în bătălia comerţului legionar. Alături de alţi camarazi a înfiinţat cooperativa legionară dela Silistra. La deschiderea ei a fost invitat şi Căpitanul. A fost primit ca în poveşti, înconjurat de dragostea sinceră a mii de suflete care vedeau în el un scut şi o speranţă. Atunci *"au lăcrămat inimile Aromânilor pentru el"* spunea mai târziu un participant. Căpitanul a plecat profund impresionat de primirea făcută. Pihu era fericit. A urmat apoi bătălia electorală din 1937 în care s'a aruncat din nou cu acelaşi avânt, cu trupul din ce în ce mai firav dar cu sufletul cât un munte. După care s'a dezlănţuit furia iadului. Înspăimântată, camarila regală şi clica politicienilor veroşi au declanşat operaţia de strivire, de distrugere a Mişcării. Arestări, procese false înscenate pe dovezi false sau fără nici un fel de dovezi, schingiuiri, lagăre, asasinate, case pustiite, moarte pe tot întinsul ţării, nimic nu a fost uitat din arsenalul infernului.

Cum era de aşteptat, Grigore Pihu a fost arestat şi el. Era internat la Spitalul Filantropia unde trebuia să fie operat de ulcer. Poliţiştii lui Gavrilă Marinescu l-au ridicat din pat şi l-au purtat pe Calea Victoriei, pe jos şi în văzul mulţimii, îmbrăcat doar în halatul spitalului. Şi dus a fost.

Dar Grigore Pihu devenise altul. Armatolul revoltat de altădată, care trăia numai prin şi pentru luptă, îmbrăcase de acum cămaşa lui Hristos. Puţin credincios ul de mai înainte, care nu se încredea decât în puterea propriei lui forţe, sub farmecul şi credinţa Căpitanului devenise un adevărat creştin care-şi primea suferinţa cu modestie, umilinţă şi răbdare.

Sănătatea lui se agrava din ce în ce mai mult. Purtat din lagăr în lagăr, a fost transportat la spitalul din Braşov atunci când viaţa lui abia mai licărea în firavul lui trup. Alături de el, bolnavi, alţi viitori martiri: Căpitanul invalid Şiancu, Ing. Ionică, Traian Cotigă, Herghelegiu... Tot pe aici au trecut internaţi şi alţi *"duşmani ai democraţiei regale"*, prof. Nae Ionescu, Banea, Polihroniade, Funda, Milcoveanu etc., etc.

În spital Pihu a aflat de asasinarea Căpitanului. Din clipa aceea viaţa lui nu a fost decât blestem şi durere. Ţintuit patului, îşi petrecea timpul în post şi rugăciune, aşteptând momentul în care urma să părăsească infernul lui Carol pentru a se găsi alături de cel care devenise pentru el singura raţiune a existenţei. Nu a aşteptat mult. Clipa martirajului a sosit când călăul Căpitanului a fost pedepsit.

Colonelul de jandarmi care-i păzea în spital, a intrat în salonul bolnavilor şi a deschis o hârtie după care a făcut apelul celor 7 legionari destinaţi supliciului suprem. Grigore Pihu abia se putea mişca în pat. Dumitru Funda, macedonean şi el şi prieten nedespărţit, l-a ajutat să se îmbrace. Trebuia să facă parte şi el din acest pluton. Dar soarta îi rezerva lungi şi grei ani de închisoare şi suferinţe sub comunişti. Într'un efort parcă supraumân, susţinut de un duh nevăzut, Pihu şi-a adunat ultimele rămăşiţe de putere şi s'a ridicat drept, clătinându-se ca un brad scuturat de furtună. Şi-a luat crucea de lemn de pe masă - dar primit dela camarazii lui internaţi în lagărul dela Miercurea Ciuc - şi a pornit cu ea în braţe, păşind hotărît, ca la o bătălie decisivă, îndreptându-se spre ieşire. Ultimele lui cuvinte adresate camaradului Funda, care-l privea cu ochii în lacrimi au fost: *"Măi Funda, ne ucid călăii... de când aşteptam eu moartea, să mă odinhesc în Împărăţia lui Dumnezeu, alături de Căpitan!"* Colonelul de jandarmi, mirat că-l vede cu crucea în braţe întrebă: *"Ce-i cu crucea asta Domnule...?"* La care Pihu răspunde: *"Aşa mor legionarii, domnule colonel, creştineşte; şi aşa vreau să mă împuşcaţi şi pe mine, cu crucea în mână... (...)... acum în faţa morţii te-am iertat şi vă iert pe toţi pentru uciderea mea. Nu am să vă iert însă, nici în mormânt pentru nenorocirea pe care o aduceţi pe capul neamului. Moartea pe care mi-a hărăzit-o Cel de Sus prin dumneata este moartea cea mai frumoasă. Dumnezeu mi-a dat suprema fericire, din moment ce mi-a hărăzit să trăiesc alături de Căpitan şi El să mă cunoască şi să mă iubească. O viaţă de binefaceri dumnezeieşti nu putea să ia sfârşit decât printr'o moarte legionară."*

Au fost duşi toţi şapte legaţi - aşa bolnavi cum erau - între baionetele soldaţilor într'o poiană din apropierea Braşovului, împuşcaţi tâlhăreşte pe la spate... şi lăsaţi la marginea drumului ca să se îngrozească copiii.

Aşa a plecat din această vale a plângerii martirul Grigore Pihu. Cu sufletul împăcat, cu bucuria în ochi pentrucă în curând urma să-şi reîntâlnească şi să-şi revadă Căpitanul lui, şi cu mâna încleştată pe cruce, aceeaşi mână care ţinuse de-a lungul anilor fără să tremure, spada strămoşească apărătoare a onoarei şi a credinţei străbunilor.

Dr. AXENTE BUCSA
anunţă deschiderea noului său
CABINET DENTAR
dotat cu cea mai modernă aparatură
85-93 Sanatorium Rd., Hamilton
Tel. (905) 318-6106